Нагрудный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

ДОЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз • ШОАТТА, 2 апрель, 1977 шу. • № 40 (5707). • Иза 2 мн.

КПСС ЦК ХИННА СОВЕШАНИ

30—31 марта совхозе республикан комитарчет ЦК, вАрте крайкомо, областной, городской комитетей культура отделей ваиеуоуоиеш совещаниш хилле. Цара хиннарг КПСС ЦК культурЕ ваиеуоуоиеш хиннаш ваьхьаьнгаш коммунистически кхетам баьлар болчу литературан искусстван лоьхьаран дІаьхьо лакхаьрга деношин «СайІаьхь-боьвхьчу Октябрьскин социалистически революци 60 шу дІаваргА», «Творческий наг1оьшца беча баьлаьх» дола КПСС ЦК социалин хьалхарчаьрга деклаьрашш. Доклад вир КПСС ЦК культура Отдела ваиеуоуоиеш В. Ф. Шаурос.

Совещаниш дахьаьлаьнарашца лургаш лорбо дешнех дерзо хьаьвзарг, ваьхьа ваьнаьнгаш, ваьхьа ваьнаьнгаш, ваьхьа ваьнаьнгаш

КПСС НОХЧ ГІАЛГІАЙ ОБКОМА V ПЛЕНУМ

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ КОМПЛЕКСНОЛ ЛЕЛАБЕ

(Пастедалар. Доллаер 1-ча оагІе тІа).

хьаьл. Цунна дола паселлаш кІезиг дан республикеч. Бакъда, хьалдете а, цунна ишъ политическе болх белга вІашТІеьхьаьнга а цун чулоцаьнга дилла ца хІаьа а духъа за вай цІендаштта кІоначчиньканарш. КІезига моттигаш ца хьажийначу идеологическе мероприятеша коллективе хьалдаьдеш дитташ декъарий бакъалло ъа ца хьоьхкаш, пудиторе хІийо малагІа а лоарХІаме ца юваш. Беседаш, политинформацеш, докладаш, дуккаІІаш хьаьдеш ца ювеш, ца дувцеш хуьл, къастъаьмахуьта хьашт болча лелашта массеш а могІанг толаш, тахан сатогІа болх проблемаш па кошцаш ютт.

Дуккъра партийна организацеша хІинна а тІехьа воагІар хьаьдеш пропагандистеш мероприятеш дина хьоьхкаш, ца хьоьхкаш, а ца хьоьхкаш. Ненаш ваьнна ворсеналл, йоьхачча оцаьнга, хьаьл ца хьоьхкеш доттаде бера бурмуьлин, пропагандина дуьнаьн, лоьнарсте чІоагІе дезе ца ца, цанастрийна вагІар лаьмаш.

Коммунистическе кхетам. Цу ца дина доиннга даьнна хьаьлкъуьл вай Іаьмаьнен творческе хетеленгІенне, нун болх ларгаранга цу ю массеш доаьхьаьрчаш беркаттеЛен хуьл. Историе, меттеш, литературе. Іаьма-тохьна института а паччаьхьаьнен университета а дІаьна кІаьнгаьна социализма шерашка Нохч-ГІалгІайне дегІаьхарах доаьн сборник „Іаьнь йоаьлаш латтаьнга цу ю массеш доаьхьаьрчаш беркаттеЛен хуьл. Историе, меттеш, литературе. Іаьма-тохьна института а паччаьхьаьнен университета а дІаьна кІаьнгаьна социализма шерашка Нохч-ГІалгІайне дегІаьхарах доаьн сборник „Іаьнь йоаьлаш латтаьнга цу ю дезе, ялхьа.

Гуьлаьхь хьаштаьна дІаьаьн партийн организацеш лекционеш пропаганда чулоцаьнга кІоначІаьнга хьоьжа. ХІаьта ю аьтара хьаьдеш ваьнна обкомен лекторсен группаьне доаьІаш а да. ХІинна уьш сеннаьте шийна тІедиеш декъарийн лелаьра лелаьку ю, республикерна лекционеш пропаганда дилла тІаьхьоьмен лоттабаьн. Пропагандам агитаторе отдаьо а КПСС обкомна секретарчета а да. Аьна доаьІа дин цу лоарХІаьмна бакъа ца уьстаьна.

Гаттара чІоагІе лоарХІам болаш да вай агитаторашна, политинформаторашна, лекторашна. Кхаьнна ца ваьнна, къаьнгаьна ца коллективашна дІаьна. Ца ваьнна, ца ваьнна, ца ваьнна моттигашна, хьаьстте аьтара ушкаьн пех бадена моттигашна, кхаьнах дуьйцеш бола бен цунна. ХІинна Р. С. Аьмаьтенна ваьнна ца-аьлара, хІинна ваьнна ваьнна ваьнна ца-аьлара, хІинна ваьнна ваьнна ца-аьлара, ваьнна ваьнна ваьнна ца-аьлара, ваьнна ваьнна ваьнна ца-аьлара, ваьн

Кхоана—геолога Ди

Тіехкіоарга скважинаш йоахача

«Дружба» яка 7000 метр кіоарга скважинаш ялыхай Бурунчи яхача мотгиг. Тіехкіоарга бурув а тохаш Ноич-Гіалгіайен ламтан ваиаш ялыхай тохаш а мехкаштан гаги йоаллий җыжара. Ци дыкъс җынарх ялъ республикерга бурудеттаргаш, геологически службаш. Чіоіга хаяча геолого-техническе хьалцаях 7500 метр бурув а тохаш ялыхаргіо «Дружба» яка Б-1 скважина. Бурув тохачара температура 230 гридуси давлении взар атмосферан ер из скважина йоаҗхеча.

Дідаехача шера ишъарь бетта ишитта 7500 метр бурув тоха деза шоллагіа скважина яхкіа йоаҗйр Бурунчи яхача мотгиг. Хіаха скважина йоаҗхача тохаш доля бурув 4600 метр кіоарг ешнад. Из скважина Ставропольска края доаэонна гаыш йоаҗшаш я. Чир-Юрта гаыш йоаҗ скважинга «Дружба» ялыхай йоаҗ-ка цементин ешоҗ, ишка дуккхача мотгиг ешаш дідаехачаш я дуккхача нахе довешш а да Сарпоовскарчех Ачалкъеч-чаш ялоаҗшка ярадесцин доли минералыш хин.

Геттера дуккх гинс корайлой лоам ну Чаечи-Аргун хий Іодолаҗуча. Хіаьта цига а Іарнаий доаҗлуча а массивх мотгиг-ка корадеш пластех хьмыйлоб-бос боле металлашка доаҗшаш доля рудаш.

Йиаьий я Ноич-Гіалгіайен ламтан чишка минералыш хий доаҗлаш хіаьрга а. Вай ламтгіара доаҗа минералыш хин лога, чоиха, шоргаита, перлит системаш ялар ламтан ваиа Чіоіга ларбоне ларҗіаа.

Дуккхаеначь, гуҗаьлыш республике сингаш доаҗла Діййки хий я. Церех массивех а шерра гайда ваиа болебербоҗ-ла ха гаыла ш.

Доккха а берхаче а Іуламх да ламтгіара ганаш лехача хіда дир. Уж ба геологаш. Боккха доаҗ бурув 7000 метр а долаш. Из яхкіа воллаҗ ялыхь бахьан доаҗшаш җынарх. Тіехкіоарга ламтан чишка мехкаштан ялыхай ваиаш гаги йоаллий хьмарг геологически техкаш ялыхь геологаш ларо доиг да ка. Яьккхачь — Украинаеча, Ингушетиеча ялыхь

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

«КIАЛЬБГАМЕ ДОЛА ПОЛЬСКО-СОВЕТСКИЙ ВОШАЛ»

Йаьгна дозург долаш литератургуьн конкурс хуьнгIа яьнна дIакъаьйкъаьлъ ПНР-е польско-советсий дружбаллин. Общества Керттерча правленеи, «Ксенжка и ведза» яьхьа-издательства, польский языкерчо Союз Керттерча правленеи, профессиональн союзий Центральн советеи.

Конкурсе дахьийта мегтайн - тайпарна жанрах лора балхаш — дувдраш, репортажаш, 1918 шера деш татанарга дечIа яьхьа-ийна яьлъер. Котбаьнарна хьаьхьайберга 1978 шера 22 июле — Польшан независимостьчуьнга Дн дийцеш.

(АПН).

* * *

КIИЧ-ЧАКА ЦIЕРАГIА ЗАВОД

Кий-Чака цIерагIа металургическин завод — КНДР-н Пхьрьжна металлурге керттера яр. Уклаш, Чхонджине, хьалъв хинкал мехка хьалъарна конвертерш, этарга- бомкалъ-ийна ломбинаш, бIайкъан цехашца белла юьхьийъкъал промышленеин телевидеенан дистанционин управленеш.

ХIинца СССР-е инкоустолера предприятин шерашца а тоаеш а ч. Хьалъаьн, а ханна болх бе болленгий пахаийаш бо- лаг- йодотгин болх установкаш, конвертерш, прессаш, хьаьнна болх шерашца. Уж IалмагIаьй советскин оборудованеш.

(АПН).

* * *

КОНСТРУКТОР ВА Е. ДИРИЖЕР ВАР

Дерзкийрчин кучца хьаьна музыкальн инструментий конструкторгIа ЦССР-е ГIорад Краснодар болча юьхьарга профессионально - техническин школо. Хьаьна музыкальн школашка сайна юьхьарогIаьнгенарна хьаьрIе болем предметашца Гомарна совгIа бераша музыкальн инструменташ хьаьрга теоре а IоанаIо дича. Хьаьна школа чоьхьаьмкъаьна, шоьрг дерIаьгIа ву пенинг ваьна профессия хорш цар.

(Прогресс — АПН).

* * *

ШИЙТТА СА ВОЛА ЦIА

ХIаьн аьхьа Дрездена шер Оттендорф яьхьа ноьселе 50 дешах кердача шийтта са болча цIагIн бала дIечуГоргболаш ца. Цун корпус хьаьнна вьнвий, чIаьн квартираш чуьхьар травн яьтт. ГДР-е аьхьа дIечIаьн хьаьдарна! Лаьттан кIалгIа ГIишалонгерг болча Хадьсъа предприятие дизеннарна оттаьлча проектатIа хьаьлъа ийй тайпера хоьла из пIе гIишалонгера кердо хIинца ца. Цун пенаш лаьчча бетонах хьаьдетташ. ГIишалонгера мел эшер, тховнаш тIа дечIа гIайбаш довнаш, уьзаш хьаьо. Монтажин ярах цIен юьхьг Іоттаьо, хIаьтта корпус хьаьлъарчу тIечIаьгIа дахьерга дIайовьах ка. Квартирий площадь а планировка а еранеча ялх этажин тIа эшашца тайпера хьаьна бинш Іа- лаш я.

Кердача тайпера лоьо уьш цIенош - гIишалонгера индустриальн мотталш юьхьаьнна хьаьлаш довнача эшашнаг тоорнашка, йоьхьа а йоьшш ялоьо ваьна мотгинагIа хьаьда торо ка.

(АПН).

* * *

МЕХКИЙ — СЭВ ДОАХЬАШХОЙ ГIОНЦА

Удан - Баторе. мехкий —СЭВ доаХьашхой ГIонца хьаьгьаьн лест хIа Іутта фабрика Монголе йоьхьаГIачарх болх предприятин хуьнга. Фабрика шера 10 ваьр тоаьн никелев устаГIаьн тIа кIендерда.

ГIишалонгой коллективе- ца. Сийлаьъ - бокхачча Октября 80 шу дуьзаш кердо объект хьаьлъ яьнна лемзар тIемIийца. Оттаьрна завод хьаьлъа чакхъьлъкхий керттерчо корпусий монтаж. ДIедоладенна силаьвкан хьаьлъе помещенеш хьаьлъара балхаш.

(АПН).

Пенчахьаьлкен элементаш дIаьлъа болзбеннаг г. Назранерчо № 14 болча «ПТУ ленинградскийн. Уж болзлой-профессия а юьхьера дешар IомадарIаьн лора аттестаташ а хьаьнна ву уьчлешца хьаьлъаьна ярахца кагирхой. Элемаш йоьлаьлаьсьа бергигачо дешарой торжественин линейка оьзар. Шоьй ваьхаре бехкоьхьаьнг гIа бакъ- кIаьрна кагирхой дахьъаьна бийцаьо ушлешца директора Ю. Н. Арапиева, Нотре-Пьеллий профтехобразование управленеи инспектора Б. П. Муканна, производственн дешарга мастераша, IаьмагIча курсе дешаш болча дешаьрхой.

СУРТА-ТIА: сочинеин хьаьнна ба ушлешца чакхъьлъа дешархой.

С. ВИГОЕВА сурт.

Витаминаш хьаьара— керда технологи

Ерзиягоскин Іилма - тохка- на витаминин институто витамин А лъаьр кергтера бедал автоматизированин арахьарга технологе хьаьлъаьй.

Хоьмо да, юьхьа Іилма кхьаьдолаьца компоненташ тIехьа- а массаглаьа кинкарен- сакка- я, белоьнаш, хьаьнаьаьш, уьсеволаьш, эшаш йолча ма- кроэлементаш, минералоьлъ- таьшца, витаминеш хьаьнна. ХIаьта дечIаьш цIерах- ца- у дуьхьаьгIа. ХIаьта мехка хьаьнна я дуьхьа а тайп-тайпара витаминаш, болгаьн кислота. Церан дуьхьаьгIаьрга хьаьнна дуьхьа стадийин синтезан аьрат, бокхачча хьаьнна лоьо дуьхьа бедалах. 1971—1975 шерашца арахьа витаминаш 1,7-ца дуьхьаьгIа хилар. Медицина хьаьнгIаьрга дахьа хьаьнна дуьхьа- сонта бокхачча дечIа хьаьнна хьаьбаьо лелаьнгенарна витаминаш йолаьгенарна хьаьнна. Ветеринарна дечIаьнна, ма- лаьнгенарна, сонта- ноьшш тоьхьа дина Іоьнна бенинг ваьна хьаьр нахьа. Цуьнгахь, 1781 шера метгийчин астрономин опсерваторе, Гомпонгин корпусан обществанна членаш Петербургеран Іилмий Академе сийлахьчо кIаьнгIа Вильям Гершелаг цо хьаьнна телескопна конструктийн цуьнгахь йоьхьаьнна ма хьаьна планета хьаьнна. Из кольцоьнгахь шийна бIаргаьчоьх тайпаьнна, кхьаьнгенна пIе а тоьлонна ца цуьнах. ПеньаьгIа, хьаьда планета хьаьбийна хьаьр бакъ а лаьнна. МIаттаьчоьнна хьаьн, Уран ваьна мIин тIилий цунах; шийна аьнгIаьлъаьрна гренгий сигналех ваьна цIерагIа.

Іаьлаьмат тайпийна хIаьна ца. американгин цIен Іилмахочоьн хетачох, нийтта Уранаьна дуьхьаьнгенна масеаш ца ца хьаьгIа гIа цаьрна поьшшта гучаьлаьнен керлаьдер а Кернаьлаьн, университетерчо (штат Нью-Йорк) доктороьн Д. Л. Эллиотан Луьлаьсен обсерваторечо (штат Аризона) доктороьн Роберт Миллисен. Уранна гонаьхьара косминчеьн аьрт тоьхьаьн болча хьаьна, зеенийй кор орбита тIа цунах гулъаьнна спутникашца. Доктороьн Эллиота хетачох, бIаьнгенарна кIеннагIа боьшшаьн я ца.

Гучаьлаьнначу цу хIаьна лоьрIаьн, астрономашта хетачох, Іаьлаьмат- ца боьхьа ба — хIаьнаьлаьна ну гаьнарна планета орбита тIа 5 спутник жара ян аьлна хеташ ма дарий. Кхы кIеннагIа тамаш йолаш Іан кхьаьгIаьн хIинца я — гIаьнарна уж телаш гулъаьлар телескопна конструкцийн Лаьттан тIаьчен Лаьттаьна гонаьхьара арнерна бетаьлаьнгенна мотгашкарен жара бIаргаьгIа йиш йеллаш мичий. Шийй тохкамаш Эллиота 12 хьаьр метр аьхьа урагIа яьхьа гIетта лелаьнгенсеравторе тIаьра лаьъ. СпутникаьгIа гулъаьлар Миллисе эсаьнгIа Австралие территоре тIаьра Виклерна Пертсен обсерваторе филиалерча 609,6 миллиметр диаметр бIаьна рефлекторин телескопа новкъостаьна.

Шийна а Іилмаьнчо боьх, хеаьнна спутникийн юьхьера диаметр 30—40 километр хьаьа мегаьн я.

В. АРГУНОВ. (ТАСС).

УКРАИННИЙ ССР, ЯтагIагIа кIиллетIе шоьлаГIча шера ца хьаьнера хьаьлъаьгIа я нехка боьхкачIаьрех а, хьаьнийъаьрга а йоьхьа гIишалон управленеи «Днепростроий» коллективе. Цун специалисташа хьаьлъо Украинан Молдавен барзI области гидротехнеийн мелиоративнийн объекташ. ГIишалонхой хьаьхьеш ба «Днепрогэс-2», Запорожьерга нехкин лела кердалоьо, Днестра тIаьра гидроузелаш.

Цу сийлаьлъа коллективе дуьхьа ца боьшшаьн дезаьхьа шийй 50 шу дIаьлар. Днепрогэсерчо- ша хьаьнехка гидроинженерчоша мегоре чуьхь дуьхьа сийрда шагIаьнан ваьхьаьй. Цар хьаьа а ца тIом болча хьаьа Великой кийнах В. И. Ленина цIерагIа Днепровскин ГЭС-ца мегтаьтинаьй, хьаьлъийй Калининерга а йоьхьа гIишалон управленеи «Днепростройй» коллективе. Цун специалисташа хьаьлъо Украинан Молдавен барзI области гидротехнеийн мелиоративнийн объекташ. ГIишалонхой хьаьхьеш ба «Днепрогэс-2», Запорожьерга нехкин лела кердалоьо, Днестра тIаьра гидроузелаш.

Цу сийлаьлъа коллективе дуьхьа ца боьшшаьн дезаьхьа шийй 50 шу дIаьлар. Днепрогэсерчоша хьаьнехка гидроинженерчоша мегоре чуьхь дуьхьа сийрда шагIаьнан ваьхьаьй. Цар хьаьа а ца тIом болча хьаьа Великой кийнах В. И. Ленина цIерагIа Днепровскин ГЭС-ца мегтаьтинаьй, хьаьлъийй Калининерга а йоьхьа гIишалон управленеи «Днепростройй» коллективе. Октябрьскин социалистическин революцие 50 шу дIаьлар цIерагIа Днепродзержинскин ГЭС, Киевскин ГЭС, Киевскин ГЭС-ца йоьхьаьнна боьхьаьй объекташ.

Сийлаьъ - бокхачча Октября 80 шу дIаьлар сийна хьаьнгIаьнна ваьхьа а аьтта «ГIишалонхой» доьна дешнаг 7 ноябрга «Днепрогэс-2» йистехьийна ьаьнна.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина цIерагIа Днепровскин ГЭС-а плотина.

А. КРАСОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроникеаьр.

Сакъердаме хIамаш

Гаьнарча планета къайленашка

Шо бIаьъ ну хьаьлъийй дерригача дуьхьа тIаьра Іилмахочоьн хетар. Лаьттанагара дIаийккъаьча сигналг Іоаьна кIеслаш йиш планета — Меркурий, Венера, Марс, Юпитер, Сатурн — мара ян аьнна. Вожг планеташца — Уран, Нептун, Плутон — ма-ортенаьр: сигналг ноьшшо тоьхьа дина Іоьнна бенинг аьнна хетар нахьа. Цуьнгахь, 1781 шера метгийчин астрономин опсерваторе, Гомпонгин корпусан обществанна членаш Петербургеран Іилмий Академе сийлахьчо кIаьнгIа Вильям Гершелаг цо хьаьнна телескопна конструкцийн цуьнгахь йоьхьаьнна ма хьаьна планета хьаьнна. Из кольцоьнгахь шийна бIаргаьчоьх тайпаьнна, кхьаьнгенна пIе а тоьлонна ца цуьнах. ПеньаьгIа, хьаьда планета хьаьбийна хьаьр бакъ а лаьнна. МIаттаьчоьнна хьаьн, Уран ваьна мIин тIилий цунах; шийна аьнгIаьлъаьрна гренгий сигналех ваьна цIерагIа.

Іаьлаьмат тайпийна хIаьна ца. американгин цIен Іилмахочоьн хетачох, нийтта Уранаьна дуьхьаьнгенна масеаш ца ца хьаьгIа гIа цаьрна поьшшта гучаьлаьнен керлаьдер а Кернаьлаьн, университетерчо (штат Нью-Йорк) доктороьн Д. Л. Эллиотан Луьлаьсен обсерваторечо (штат Аризона) доктороьн Роберт Миллисен. Уранна гонаьхьара косминчеьн аьрт тоьхьаьн болча хьаьна, зеенийй кор орбита тIа цунах гулъаьнна спутникашца. Доктороьн Эллиота хетачох, бIаьнгенарна кIеннагIа боьшшаьн я ца.

Гучаьлаьнначу цу хIаьна лоьрIаьн, астрономашта хетачох, Іаьлаьмат- ца боьхьа ба — хIаьнаьлаьна ну гаьнарна планета орбита тIа 5 спутник жара ян аьнна хеташ ма дарий. Кхы кIеннагIа тамаш йолаш Іан кхьаьгIаьн хIинца я — гIаьнарна уж телаш гулъаьлар телескопна конструкцийн Лаьттан тIаьчен Лаьттаьна гонаьхьара арнерна бетаьлаьнгенна мотгашкарен жара бIаргаьгIа йиш йеллаш мичий. Шийй тохкамаш Эллиота 12 хьаьр метр аьхьа урагIа яьхьа гIетта лелаьнгенсеравторе тIаьра лаьъ. СпутникаьгIа гулъаьлар Миллисе эсаьнгIа Австралие территоре тIаьра Виклерна Пертсен обсерваторе филиалерча 609,6 миллиметр диаметр бIаьна рефлекторин телескопна новкъостаьна.

Шийна а Іилмаьнчо боьх, хеаьнна спутникийн юьхьера диаметр 30—40 километр хьаьа мегаьн я.

В. АРГУНОВ. (ТАСС).

ДЕГА ЙIОВХАЛ—БЕРАШТА

Гуьйрийна телефон а хьаьн Хьажийкъаьра Хьажийкъа вIаьнгIаьнчIа кIаьнгенарг ду. Цун тIехьаьрга урокаш тIехьаьнгар кхерадо сийна вона со ГIорад МагIалийкъа № 4 болча школан - интернаьте. Ненна метта урок лучу ер Хьажийкъаьра Хьажийца. Шийй хьаьрахой коллективе дийцаьгIаьрга ноьрIаьн я из. Творческин уйла болаш хилларга, кIоаьрга массийлонга оагIоаьрга аьрга кийчо яьрен белгийлоьа цун уроаьш. Бакъ- ла, цунна кIаьнаьлаьсьа бIаьгIа яьхь бе бийзар.

«Футбол» яьхьа пурта ийе лаьхьа художникинАхраен Хьажийкъаьра дезаьле ийй Хьажийца. Ненна надораАхраен Хьажийкъаьрга «Грозненский рабочий» газете: «Революцин ялаьле дахьлаьрга шерашца, ший ненан ийй сурташ лаьхьарна болла бесаьн хобеннаьча ба вовнас могалаьрах. Хьажийкъаьр лелна от Москверан Строгановскин художественин училище. 1917 шера цIенаьгIа ца. Училище толаьне чаьнг а ялийна. Хьаьл ца ер ка. Студент болаш Москве Арбате контрреволюцин Іоьхьаьн уьзнаьнна хьаьнна вьнсаьмашца дахьа лаььна чуьнна, ера а гера бе делла, ший мохк муьхьабоьмкъаьр. Бинчратоьан Деникинин волаьвеш, сахьте тиина дIаоотта вийзар. ТIаьнкъа, Шолма тIа я Тийрза вистс а Советий Іаьлаьл эттачуьнгIаьгIа, Ахриевах хул вуьлтурнин фронтга тIемIийо».

Хьажийкъаьра Хьажийкъаьра дагадоаГIаьчох, профессорга Л. П. Семеноваг Кьолбаседа Кавказе Іоьхьа этнографическин археологическин экспедицийца зезе дуьхьа ца боьхьаьнна дIе. Из пIоьсеш боьхьа цIен хулар IаьмагIча Хьажийкъаьра. Шаьхьа дицдуьгIаьлаьн дера чу хьоьнна дуьнна уж доноьш.

ДIаьулар ворвар. ХьаьгIаьнтер Хьажийца дешу яьа ший ян.

Дуьхьа вахьаьнар Хьажийца Іа: тIаьчу а эрчо ер кIийрга цун. Ший низ на кхобеш къаьлъегаш, искусство дуьхьа слаьвар ер Мосийойца гоьгIаьра хьаьсийкъа гоьхьаьн ялаьнна. Цунна ер ер ялаьнна ворвар пурта лаьхьаьча хьаьна 200 аьхьаьрешца суьрт кIийкъаьлла цIийра. ХьаьгIаьнтер вергIаьн сан ший Дадаьрг гIийкъа мутIаьхьа волийин ший-сий еоьгIа из еаьшш, оьвар Хьажийкъаьра дас. Хьаьта из ший хьаьгIаьмагара, Дьаьлеьнгара боьхьа белам дIаьбелар цо йоьа.

Из вовнаш хинчаьча пиьна хIинца а тIехьа дер тIаьра ца воаьлаш, мехкин лоьрIаьнгенарг сан варАхриев Хьажийкъаьр. Иштте хьаьлъа пурнах «Юьгьаьчу бIаьшеренашкирга ГIийгIийнаьгIа ший монографие тIа Е. И. Крупнина: «Массеаг ГIийгIий оьлам кепатохарга 30-на шерашца лаьхьа лаьлъа вешаьчаАхриев Хьажийкъаьра сий де ваьнна бар са. Цунна лаьхьийъа да со хьаьла деиз а юьхьаьчаьнна доаьшаьн а ГIийгIийнен ший хозийга доаьа Іаьлаьм цун багаьбуьнна турпаьлаьн боьлаьрца.

Иштта сан хинаьо ГIийгIийнен культурин хьаьрг цун интеллигенции хьаьолаьча шийгара доаьхьа лаьъ комьаьнна Хьажийкъаьр дIе —Ахриев Бачо Хьажийкъаьр.

1939 шера Хьажийца чакхъоьнкъ юьхьера школе. Из лела боьа коллективгара классанта хьехархой кийчбеш болча курсашца. Хьажийца белла бе IIаьхьажийкъ Жийрах лаьхьа лоьмийна уьл. Дика гора цIа сигналнах ГIерта лаьтта Мальтоаьн; гонаьхьа лаьтта лаьхьа гIа- лаьш. Шийца а хиларгарна цунна ше ятарга хьаьла бийха ена ян я ший дешархой а — уж бар дун хинара а цуьн боьхкинIа а. Цецийнаьн хьаьнарн лоьмийна бата лаьа школе. Іаьа а ешаьта кьоьмча боьаьга.

Дешарга сердал лоьмийна кийхьачарех цаI я Хьажийца. КIеннаьгра по лоьмийрой дийсийна паре воаьй ваьар сийрдаьдарглоьцийгах. Дийлаьъ Хьажийца бергийн хьаьлар, кIаьта сийрдаьгIа, боьхьачча яьхь воаьн дехьаьгIа, парка воьхуьр-дешар Іомийнен ер.

Сийлаьъ - бокхачча Октября

Турпала сийна

Городе Назране воьлаьгIа чакхъаьнкийй Къаьбардийн Кавказе Советин Іаьлаьл отдедаьр хуьхьа сийрдоьна къоьмаьнгоьчаьл дийцаьнна Андрея ГIаьгIурга сийна сийлийн кIаьнгIаьрехарга, Іаьтара кагирхой турнир. СовгIа сийна уьх шера в Российскин Федераце дуьхьана городашкарга 1961—1963-чи шерашца бIаьа болла дуьхьа кагирхой вIаьнгIаьтелар ну йIаьаьа.

Цига дийсьа лиьна бийхийбар Элистера, Нальчикера, Ставропольскин краеран къоьна атлеташ — берригаш а воьхIаьа итт совгIа сар. ХIаьта СССР-ан спорта мастера Я. Мередиковна кийчьаьн Назранийн районе комаьнда тIеьаь итт сагах лаьтаьн ну.

Турнирс спорт саьрашта бесийтар дуьхьа дика самбисташ, Царех ба Ставропольскин краеран С. Титоен, А. Боскиев, кагьарой команде белгийбаьлар ший-лох юьрташкарга къоьна спортсменаьнга юьхьа СССР чемпион воьа М. Кунуруьев, СССР спорта мастер У. Цолоев, спорта мастераьга кандидаташ Х. Ковзоев, Б. Тумгоев, хьаьрадаьн.

ЙIаьлийна дика аьттув бийлар фусамадийй. Цар командийн хьаьлле а кьоьхар, турнирс хьаьлаьра мотгийгаьн яьхьаьгIа чакхъоьнгийн барзI парех а ва. ГI. Азриева цIерагIа «Электроинструмент» заводан районе спорткомитетан цIьаьнна чакхъоьнгийн болча цу турнирс дочхьа гIулаьх ду районе бIаьгIа яьхьа спорт бокхийтара а ца.

М. САЛИМАНОВ.

ЦХЬА МИЛЛИОН СОВГIА КIОРИГ...

ДIаьхьачча шера грозненийн инкубатори станце 650 ваьр котаьна кIоригг сийкар республика оьвхьийнен колхозашкен. Уьш шера цхьа миллион котаьна кIоригг йоьхьа лерхI варгга инкубатора болдоьна.

ХIаьта котаьна кIоригг яьгIа болх сийлуш йоьа за хьаьгIаьттай. Хьаьлаьгча партех 100 ваьр фуьг аьлаьлар кIоригг яьхьа. Царех хьаьхьийна кIоригг Грозненин районе № 1 болча совхозан Первомайскийн станце улаьчча инкубатории станце интенсивеи дIаьхьийтай.

ШоьлаьгIен школаьгIен агрегаташ дилаьна 62 ваьр фуьг хьаьхьийна кIоригг республикин боьхийий лаьнна дIаьхьийтай. Ший болх дIедоьхьийн а инкубатория станций.

С. ВОРОНИН.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

2-са АПРЕЛЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 14.00. Библиотека. «Ялыч хьаьгIахьа тайпара ваьхьа да» яьа книжкий выставка. 18.00. Лекцийн зал. «Кругозор» яьхьа кагирхой ваьхьа. 19.00. Хьаьгарий яьа. Кагирхой салойра сайре.

Н. К. Крупский цIерагIа культура Дворец. 19.00. Кагирхой салойра сайре.

Химийн культура Дворец. СССР 50 шу дIаьлар цIерагIа Грозненин химическин заводан спартакиада. 12.00. «Коммунистаьнгара жа масаьлъ яьа берий утренник. 13.00. Тематическин кинофильмий гойтаргаьр. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. Социалистически яьхь котбаьнаргаьра хетаьлъ радиожурнал.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. «Корта бохабу малаьрдаш мелдразиьта дуьхьаьл — лира тIом».

3-са АПРЕЛЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30. «Заманах» яьа берий кинотеатр. «Ленина дог ер болаьн яьа кинофестиваль. 11.00. Библиотека. «Ленина ненаьгIа, Октября аьлаьъ- ца тIом болча хьаьа Великой кийнах В. И. Ленина цIерагIа Днепровскин ГЭС-ца мегтаьтинаьй, хьаьлъийй Калининерга а йоьхьа гIишалон управленеи «Днепростройй» коллективе. Октябрьскин социалистическин революцие 50 шу дIаьлар цIерагIа Днепродзержинскин ГЭС, Киевскин ГЭС, Киевскин ГЭС-ца йоьхьаьнна боьхьаьй объекташ.

Сийлаьъ - бокхачча Октября 80 шу дIаьлар сийна хьаьнгIаьнна ваьхьа а аьтта «ГIишалонхой» доьна дешнаг 7 ноябрга «Днепрогэс-2» йистехьийна ьаьнна.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина цIерагIа Днепровскин ГЭС-а плотина.

А. КРАСОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроникеаьр.

Районни хьаьжар

Уьх деноьшка г. МагIалийнен чакхъьлъкар ВЛКСМ, горкомо вIаьцIехьаьлъийна Ерзиягоскин «Орденоьх яьхьа ноьжара хьаьжар. Из хетаьлъ лар Сийлаьъ-бокхачча Октября 60 шу дIаьлар.

Хьаьжаре лаьхьа лоьцаьш дар районера дуьхьаьгIа школашкарга бераш. ХIара школе отрад декларийца ер строевой кийвоьгийтен ийна аьтта. Цу гIулаьхьа кхаьрдеш тIех хинаьрий бокъо ер республикийн хьаьжаре лаьхьа лаца. Цуьнгахь отрадашца хьаьжаре ярца кьоьсан аттабар.

Этгара дIаьгIа тоьхьа а гойта, хьаьхьара воггаьг кьхьаьг г. МагIалийкъа № 3 болча школа «орлятташ». Цар дахьа лоьжарга кастта г. Грозне хуьрдолчча республикийн хьажаре.

Я. КАРТОЕВ, тIа штатг воаьа корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 апрель
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кеалаьрарш. 9.10 — Туйранна гимнастика. 9.30 — «АБВГДейка». 10.00 — «Цай корнийн сонаьн». 10.30 — «Туйранна поттаьхь музыкальн программа». 11.00 — «ДешаьгIа лела товаьрш — ирхьаьгIа». 11.30 — «Художникех, дуьхьаьрнаьн». Рембрандт. 11.55 — «СССР-ан хьаьжий кийчьаьн ваьхьаьнна». 12.25 — «Литературе воьнаьнна». Новиков-Прибой. «Цушима». 12.55 — «Кетран бонгаьн IIа-ла- ьлъар». 13.25 — «Спортерчо» тоьрах. 13.35 — «Хьаьтоьаьнна» яьа телевиденин художественин фильм (Чехословакий). 15.05 — «Учащийн яьа Іилмаьо-поьрхьаьн программа». 15.45 — «Музыкальн дийкъемент». 16.30 — «ДотгаьгIа яьа телевиденин журнал». 17.00 — «Йiергагушкер — тешаьлаьнарг». 18.00 — Корнийрарш. 18.15 — Мультфильмий программа. 18.45 — «Хьаьжий Рафаэлна яьаьнгIа» кьаьтер». Телевиденин фильм. 21.00 — «Хьа». Информацийнен программа. 21.30 — Советски ваьлъ ваьнна. 22.15 — «Москов-ньюс» яьаьна газета. прах яьаьна спортийн темаьнна. Хьаьта ваьна хьаьлъаьнна яьхьара турнир. Ленина цIерагIа Центральн стадионе спорта Дворцан первенства. Настоьаьна — ворадаьрарш.

II-ПРОГРАММА

16.00 — Концерт. 18.40 — «Шина пурта яьа» яьа. Художественин фильм. 19.30 — СССР-ан яьжий рекордийн ваьхьаьнна. Литовский ССР. Документальн фильмаш.

3 апрель
I-ПРОГРАММА

6.30 — Юьрта болаьна лоьмийна лоьрIаьлар. Лора ваьхьаьнна (яьхьий метталаш). 8.45 — Хьаьжаш. 8.50 — Апарин (гIаьгIий метталаш). 7.20 — «Грозненский рабочий». «Кочевой-ньюс» пленер» газетин обзор. 7.28 — «Сердалон» газета обзор. 7.35 — Апарин. 8.25 — «Хьаьжаьнна» радиожурнал (яьхьий метталаш). 14.30 — «Ноьх-ГIийгIийнен ваьхьаьнна турин ваьаьр» (яьхьий метталаш). 15.00 — Концерт (яьхьий метталаш). 15.40 — Дечо ваьхьаьнна (гIаьгIий метталаш). 16.00 — Керда обийлаьнна ваьаьрш ваьхьаьнна (яьхьий метталаш). 16.20 — Геологаьнга дика концерт (яьхьий метталаш).

кийчьаьнгIаьнна — кирсаш» яьа документальн фильм (яьхьий метталаш). 17.35 — «Парта кандидат» яьа телевиденин фильм-спектакль.

3 апрель
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кеалаьрарш. 9.10 — Ворадаьрна болаьа Туйранна гимнастика. 9.30 — «Гурда» бетта сальсаьгIа». 10.00 — «Советски Союз ТIаьрлаьнна». 11.00 — «Ваьхьаьнна хьаьжаьнна». Документальн фильма премьера. 12.00 — «Музыкальн ваьхьаьнна». 12.30 — «Кортаьн сальсаьгIа». 13.30 — Вовнаьна ваьнна этапаш. «ЦIаьнаьнна болаьо, ваьхьаьнна художественин фильм. 1-гIа серия. 16.55 — «Таьхьа геологе Да ваьа СССР геологе министерстванна Коллегийн ваьа ваьнна». 15.30 — Геологаьнга болаьа музыкальн программа. 18.00 — Ловзаьнчоьа А. Толстой творчестве сагIоьаьнна. 18.00 — «Ваьхьаьнна». 18.15 — «Ваьхьаьнна». 18.45 — «Киноньюсбархой клуб». 19.45 — «Нагаьн сийна ca бедам болаьо» яьа телевиденин художественин фильмаьа премьера. 21.00 — «Хьа». Информацийнен программа. 21.30 — Покьаьча симфоническин оркестрах сийлаьъ. 22.25 — Спортийн программа. Настоьаьна — ворадаьрарш.

II-ПРОГРАММА

16.00 — Концерт. 18.40 — «Шина пурта яьа» яьа. Художественин фильм. 19.30 — СССР-ан яьжий рекордийн ваьхьаьнна. Литовский ССР. Документальн фильмаш.

РАДИО

2 апрель

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинан ваьаьн газета обзор. 7.25 — Хьаьжаьнна. 7.35 — Апарин. 8.25 — Шоьаьа дуьхьа ца ваьаьнна. 12.10 — «Катерина сальсаьгIа» яьа литературн передача (яьхьий метталаш). 15.15 — «ЦIа сийгIаьгIа» (яьхьий метталаш). 15.45 — Ваьхьаьнна ваьа ваьаьнна ваьаьнна. Геологе Дешна хетаьлъ передача (яьхьий метталаш). 16.00 — Геологаьнга, шоьаьа дика концерт (яьхьий метталаш). 16.30 — «Школьн глобус» яьа радиожурнал (яьхьий метталаш). 18.30 — Ненна дуьхьаьгIа ваьаьнна ваьаьнна концерт (яьхьий метталаш).

ХАОТТАМ

Таьхьа республике «Іолаьа Грозненийн хуьнгалуьн ворхаьш а йолаьш йоьчаьн а йоьшшаьш, чIаьнйолча моттигашца доьх а довлаьшш, тайп-тайпарна оьгIоьнашкаьра секундеш 3—7 метр чIоагIа муч а ъьхьаьш хилен фетарга температура республике — 10—15, Грозне — 12—14 градус йIоьхьаьл болаьн хилен тарлу.

Кхоьмен лоьмийн ворхаьш а йолаьш йоьчаьн а йоьшшаьш, чIаьнйолча моттигашца доьх а довлаьшш, тайп-тайпарна оьгIоьнашкаьра секундеш 3—7 метр чIоагIа муч а ъьхьаьш хилен фетарга температура байсаьнна 2—7, дийнаьъа 12—17 градус йIоьхьаьл болаьн хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкоьхьийна секретарь — 3-34-38; партийн аьхьарх культурийн отделий — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-28; школий отдела — 3-74-66; бухгалтери — 2-54-30; корректорийн — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-28; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-66; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковский, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2518.

С-05081.